

Nebi Miş

nmis@setav.org

Kalıcı Savaş Çağında Hakikat, Strateji ve Düzen Arayışı

İran ile bir ateşkes sağlansa bile, kalıcı ve sürdürülebilir bir barışın sağlanması çok zor. İran, vekilleri üzerinden bölgesel baskı ve hegemonya arayışını sürdürmeye çalışacaktır. İsrail, her halükarda bir ateşkese ulaşılsa bile Lübnan'ı bunun dışında tutmaya çalışacaktır. Netanyahu ve radikal ekibinin teolojik hedefleri artık İsrail'de bir devlet politikası haline gelmiştir. Dolayısıyla yakın dönemde sürdürülebilir küresel ve bölgesel barışa ulaşmak zordur. Kalıcı savaş döngüsü normalleşerek yeni statükoyu oluşturmaya doğru gitmektedir.

Savaşın ne zaman ve nasıl biteceğine ilişkin bir takvim yok. Şu an için taraflar, "zafer kazandım" diyebileceği bir durumda da değil. Hatta bu savaş, bir tarafın "mutlak kazandım" diyebileceği bir sonucu ortaya çıkarmayabilir de.

Kazanma ya da "zafer eşiği", savaşın güçler açısından farklı. Büyük güç olan ABD için kazandım diyebileceği eşik çok yüksek iken, İran için zafer çok daha düşük bir eşikte tanımlanabilir. Büyük güç kazanmazsa kaybetmiş sayılır. Küçük ölçekli güç ise büyük güç karşısında kaybetmediğinde ya da direndiğinde kazanmış sayılır. Bu bağlamda, İran için zafer eşiği, "ayakta kalmak"tır.

ABD için savaşın başlangıcındaki stratejik hedef ile savaşın dördüncü haftasındaki hedef arasında epeyce bir fark var. ABD savaşın başlangıcında, önce rejim değişikliği, sonra nükleer ve füze kapasitesinin yok edilmesi ve ardından savaş sonrası ABD ile uyumlu bir İran yönetimi hedefledi. Şimdi Hürmüz Boğazı'nın güvenliğinin sağlanması ya da kontrol edilmesi bir "zafer" olarak sunulabilecek. Bu bağlamda, hedef ne kadar büyükse, başarısızlık tanımının içeriği de o kadar genişleyecektir.

Son tahlilde bu savaş, tarafların sahada neyi başardığından çok, neyi başaramadıkları üzerinden şekillenecektir. ABD askeri üstünlüğünü gösterebilir, ancak bunu stratejik sonuca dönüştüremediği sürece "zafer" iddiası zayıf kalacaktır. İran ise ağır bedeller ödemesine rağmen ayakta kaldığı, sistemi işlettiği ve karşı tarafın hedef-

AA ekibi ABD'nin hava saldırılarında vurduğu İran'ın Kerec kentindeki B1 Köprüsü'nde oluşan yıkımı görüntüledi. (Fatameh Bahrami / AA, 3 Nisan 2026)

ABD İÇİN SAVAŞIN BAŞLANGICINDAKİ STRATEJİK HEDEF İLE SAVAŞIN DÖRDÜNCÜ HAFTASINDAKİ HEDEF ARASINDA EPEYCE BİR FARK VAR. ABD SAVAŞIN BAŞLANGICINDA, ÖNCE REJİM DEĞİŞİKLİĞİ, SONRA NÜKLEER VE FÜZE KAPASİTESİNİN YOK EDİLMESİ VE ARDINDAN SAVAŞ SONRASI ABD İLE UYUMLU BİR İRAN YÖNETİMİ HEDEFLERDİ. ŞİMDİ HÜRMÜZ BOĞAZI'NIN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASI YA DA KONTROL EDİLMESİ BİR “ZAFER” OLARAK SUNULABİLECEK. BU BAĞLAMDA, HEDEF NE KADAR BÜYÜKSE, BAŞARISIZLIK TANIMININ İÇERİĞİ DE O KADAR GENİŞLEYECEKTİR.

lerini boşa çıkardığı ölçüde kendisini kazanan olarak tanımlayacaktır.

Kalıcı Barışın İmkânsızlığı

İran ile bir ateşkes sağlansa bile, kalıcı ve sürdürülebilir bir barışın sağlanması çok zor. İran, vekilleri üzerinden bölgesel baskı ve hegemonya arayışını sürdürmeye çalışacaktır. Hürmüz Boğazı'nda fiili durum oluşturarak geçişlerden ve Körfez ekonomik modelinden pay almaya çalışacaktır. Bu da gerginliği sürekli hale getirecektir.

İran ayrıca, savaşın maliyetini küreselleştirdiği ve Körfez'e yüklediği için buradan da bir zafer söylemi inşa edecektir. Körfez ülkelerinin on yıllardır inşa ettiği ekonomi ve güvenlik modeli, büyük zarar gördü. Yüksek askeri harcamalara rağmen, kriz anında dış koruma mekanizmalarının yetersiz kalabileceği net olarak görüldü. Uzun vadede Körfez ülkeleri güvenlik stratejilerinde yeni arayışlara, çok yönlü ittifaklara yönelebilirler.

Savaş sonrası İran'da rejim, “bedelini zaten ödedik” yaklaşımıyla nükleer eşik politikasını terk ederek silahlanmayı meşru ve zorunlu bir güvenlik garantisi olarak yeniden tanımlayabilir. Bugüne kadar Tahran yönetimi, “eşik devlet” stratejisini benimsemiş, yani nükleer silah üretme kapasitesini elinde tutarken fiilen silah üretmemeyi tercih etmişti. Şu an için rejim, nükleer silah geliştirmeden de kapsamlı bir saldırıya maruz kaldı. Bu da “Madem saldırı kaçınılmazdı, o halde nükleer caydırıcılıktan mahrum kalmak stra-

tejik bir hataydı” düşüncesini İran'da yaygınlaştıracaktır.

İsrail, her halükarda bir ateşkes ulaşılrsa bile Lübnan'ı bunun dışında tutmaya çalışacaktır. Netanyahu ve radikal ekibinin teolojik hedefleri artık İsrail'de bir devlet politikası haline gelmiştir. Dolayısıyla yakın dönemde sürdürülebilir küresel ve bölgesel barışa ulaşmak zordur. Kalıcı savaş döngüsü normalleşerek yeni statükoyu oluşturmaya doğru gitmektedir.

Trump'ın Çelişkili Stratejisi

Trump, İran'a yönelik savaşla ilgili konuşurken aynı konuşmanın içinde hem zafer ilan ediyor hem de müzakerenin devam ettiğini söylüyor. Yine aynı konuşmada savaşı tırmandıracak açıklamalarda bulunarak, “İran yerle bir olmaya hazır olsun” diyebiliyor. Bu tür açıklamaların anlık pozisyon değişimi mi yoksa koordineli bir strateji mi olduğunu kestirmek zor.

Trump bu çelişkili açıklamaları, büyük ihtimal kendi zihninde, “eş zamanlı bir strateji kuruyorum” diye düşünüyor. Bir yandan savaşı kazandığını ilan ederek iç kamuoyunu konsolide ettiğini, diğer yandan müzakere kapısını açık tutup baskıyı sürdürerek İran'ın maksimalist bir tutum almasını engellediğini varsayıyor. Trump için sahadaki gerçeklik, bu konuşmalarda ikinci planda. İlk düşündüğü şey, güçlü lider algısının korunmasıdır.

Trump'ın Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde, ABD'nin küresel rolü yeniden tanımlanmıştı. Buna göre ABD, diğer ülkelerin içişlerine karışmayacak, sürekli savaşlardan kaçınılacaktı. Ama öyle olmadı. Trump yakın dönemde küresel ve bölgesel maliyeti

en yüksek sıcak savaşlardan birini başlattı.

Trump, İran savaşından zayıflayarak çıkarsa bunu telafi etmeye çalışacaktır. “Gerçeklik dayatma gücü”nün aşındığını görürse daha agresifleşebilir. Bu kaybı örtmek için dışarıda “kolay zafer” arayacaktır. Küba'ya ya da Grönland'a yönelmesi bu yüzden şaşırtıcı olmaz. Başarısızlığın faturasını çalışma ekibine, müttefiklere, NATO'ya ve uluslararası sisteme kesmeye çalışacaktır.

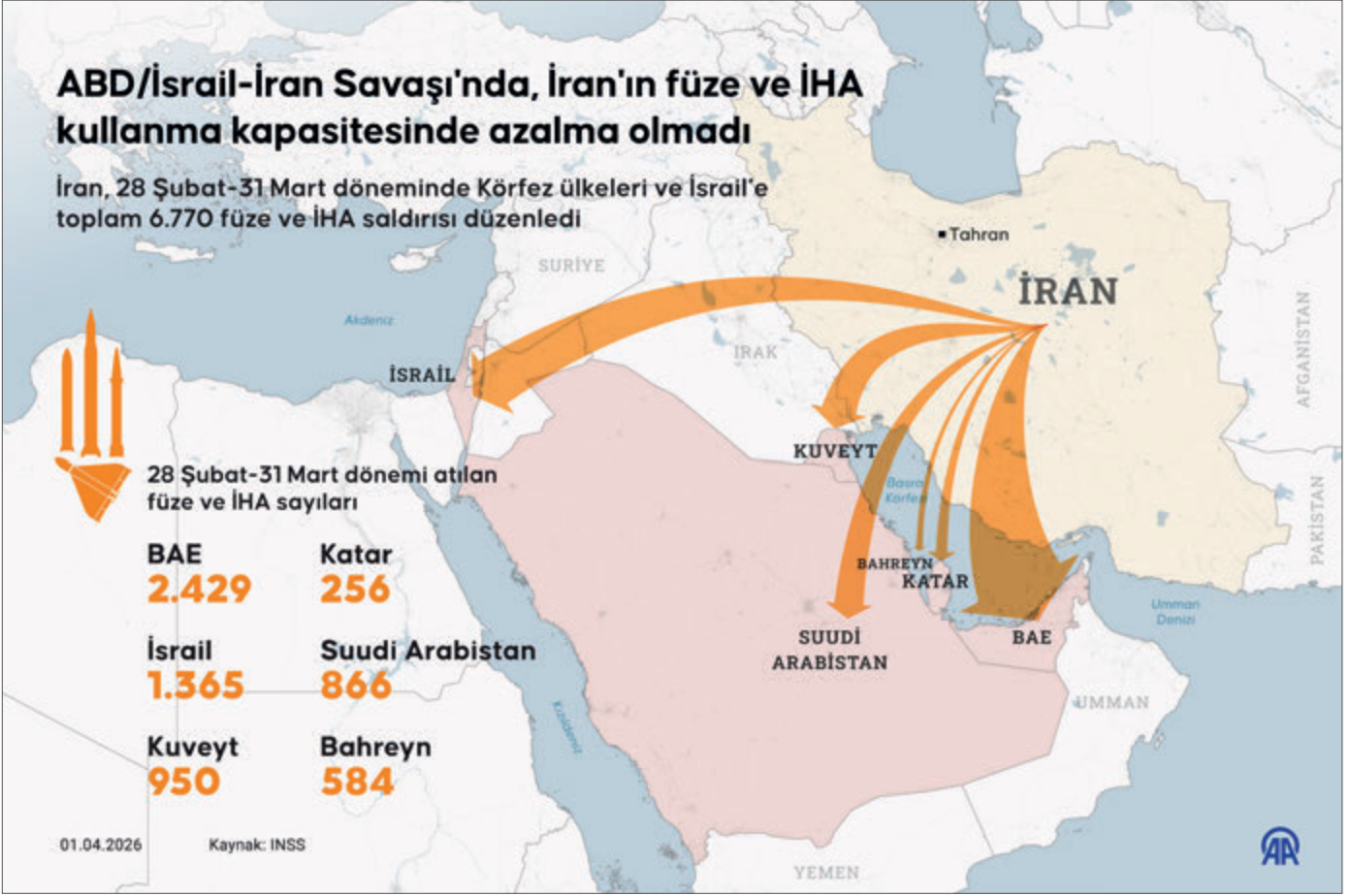
Türkiye'nin Stratejik Tutumu

Türkiye'nin savaş dışında kalmasını ve mevcut dış politika pratiğini, Erdoğan dönemi dış politikasında sanki bir “istisna” gibi görenler var. Oysa Türkiye'nin bugün savaş dışında kalması, aktif arabuluculuk yürütmesi ve tüm taraflarla konuşabilmesi, konjonktürel bir tercih değildir. Erdoğan döneminde sürekliliği olan, rasyonel ve bilinçli bir stratejinin sonucudur.

Türkiye'nin iç ve dış politikasında Erdoğan dönemine bakıldığında temel hedef; her krizde ülkenin istikrarını korumak, stratejik otonomisini derinleştirmek ve küresel siyasette belirleyici bir konuma yerleşmektir. Türkiye bu süreçte çok sayıda kriz ve müdahaleyle karşılaştı: Gezi Parkı şiddet eylemleri, 17–25 Aralık yargı darbesi girişimi, 15 Temmuz darbe girişimi ve ekonomik müdahaleler... Mevcut iktidar, Türkiye'yi içerden ve dışardan koordineli şekilde istikrarsızlaştırıcı müdahalelere karşı nasıl bir politika izlediyse, bugün yanı başındaki büyük savaş karşısında da aynı bakış açısıyla benzer yaklaşımı sürdürmektedir.

ABD/İsrail-İran Savaşı'nda, İran'ın füze ve İHA kullanma kapasitesinde azalma olmadı

İran, 28 Şubat-31 Mart döneminde Körfez ülkeleri ve İsrail'e toplam 6.770 füze ve İHA saldırısı düzenledi

ABD/İsrail-İran Savaşı'nda, İran'ın füze ve İHA kullanma kapasitesinde azalma olmadı. (Murat Usubali / AA, 1 Nisan 2026)

Bugün dünyanın en önemli problemlerinden biri, hakikat krizidir. Enformasyon yığınının katlanarak çoğaldığı bir dönemde veri artarken, anlam azalmakta ve hakikat kaybolmaktadır. Sosyal medya platformları, algoritmalar ve yapay zekâ destekli içerik üretimi, hakikat krizini derinleştirmektedir. Hakikatin aşınmasıyla birlikte, gerçeklik kolaylıkla manipüle edilerek yeniden üretilmekte ve güç mücadelesinde araçsallaştırılmaktadır. Gazze soykırımı, Ukrayna-Rusya ve İran-İsrail-ABD savaşında askeri çatışmalar kadar, küresel anlatılar da çarpışmıştır.

İran, ABD-İsrail savaşı bağlamında izlenen politika, bu stratejik birikimin devamıdır. Türkiye bu savaşı, yalnızca güncel bir kriz olarak görmemektedir. Daha önce tecrübe ettiği bölgesel istikrarsızlaştırma dalgalarının yeni bir aşaması ve küresel güç rekabetinin yeni bir mücadele alanı olarak okumaktadır. Bu nedenle kısa vadeli tepkiler yerine, stratejik otonomisini ve denge kurma kapasitesini koruyan bir yaklaşımı benimsemektedir.

Hakikat Krizi ve Anlatı Savaşları

Bugün dünyanın en önemli problemlerinden biri, hakikat krizi. Bilgi bolluğu, hakikate ulaşmayı kolaylaştırmak yerine zorlaştırıyor. Enformasyon yığınının katlanarak çoğaldığı bir dönemde veri artarken, anlam azalmakta ve hakikat kaybolmaktadır.

Hakikatin aşınmasıyla birlikte, gerçeklik kolaylıkla manipüle edilerek yeniden üretilmekte ve güç mücadelesinde araçsallaştırılmaktadır. Gazze soykırımı,

Ukrayna-Rusya ve İran-İsrail-ABD savaşında askeri çatışmalar kadar, küresel anlatılar da çarpışmıştır. Savaşın hangi bağlamda çerçevesi, içeriğin nasıl hikâyeleştirildiği ve hangi platformlarda dolaşıma sokulduğu küresel algıyı belirlemede etkili olmuştur.

Sosyal medya platformları, algoritmalar ve yapay zekâ destekli içerik üretimi, hakikat krizini derinleştirmektedir. Algoritmaların, doğru bilgiden çok, en çok dikkat çeken içeriği öne çıkardığı biliniyor. Bugün tüm dünya şu hakikatin farkındadır: Duygusal ve kutuplaştırıcı içerikler daha hızlı yayılmakta, sansasyonel anlatılar daha görünür olmakta ve doğrulanmış bilgi rekabette geri kalmaktadır.

Hakikat krizine karşı, stratejik iletişim giderek daha önemli hale gelmektedir. Hakikatin savunulması aynı zamanda ahlaki bir sorumluluk olarak görülmelidir. İçinde bulunduğumuz yapay zekâ çağında, "hakikati kim koruyacak" sorusu, giderek daha fazla anlam kazanmaktadır. ■